

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak

SSN Mirosław Sadowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi S.K.,

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym we Wrocławiu w sprawie o sygn.
III AUa 51/24,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 20 stycznia 2026 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym we
Wrocławiu w sprawie o sygn. akt III AUa 51/24 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**

**II. zaleca Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu wyznaczenie
terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie III AUa 51/24 nie
później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia
Prezesowi Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu odpisu niniejszego
postanowienia;**

**III. przyznaje S.K. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego we
Wrocławiu sumę pieniężną w wysokości 2.500 (dwa tysiące
pięćset) złotych za okres od 11 października 2022 r. do 20
stycznia 2026 r.;**

IV. oddala skargę w pozostałym zakresie.

Paweł Księżak Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 1 września 2025 r. S.K. (dalej: „Skarżąca”) złożyła skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym we Wrocławiu pod sygn. III AUa 51/24. Skarżąca wniosła o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym we Wrocławiu w, sprawie o sygn. akt. III AUa 51/24, zachodzi przewlekłość postępowania;
2. wydanie Sądowi rozpoznającemu wskazaną sprawę, zalecenia podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 20.000 zł.

W uzasadnieniu Skarżąca m. in. wskazała, że decyzją z dnia 26 sierpnia 2022 roku, znak sprawy [...], Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił skarżącej prawa do renty z tytułu i niezdolności do pracy. Decyzja ta poprzedzona została orzeczeniem Komisji Lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nr [...] z dnia 22 sierpnia 2022 roku, w którym ustalono, że ubezpieczona nie jest osobą niezdolną do pracy. Na tej podstawie skarżąca złożyła sprzeciw. Od przedmiotowego orzeczenia, zaś po wydaniu decyzji z dnia 26 sierpnia 2022 roku, odwołała się do Sądu Okręgowego w Opolu. Wyrokiem z dnia 22 listopada 2023 roku, sygn. akt V U 1255/22, Sąd Okręgowy w Opolu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonej, zasądzając jednocześnie na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Opolu koszty zastępstwa procesowego. Nie zgadzając się z przedmiotowym orzeczeniem, skarżąca złożyła apelację z dnia 28 grudnia 2023 roku, jednak do dnia dzisiejszego sprawa nie została rozstrzygnięta.

Prezes Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu pismem z dnia 20 października 2025 r. zgłosił swój udział w sprawie oraz przedstawił okoliczności prowadzonego postępowania sądowego, którego dotyczy przedmiotowa skarga na przewlekłość, wnosząc o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do

czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka - orzecznictwo, *Tom I - Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania

postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

W realiach niniejszej sprawy wskazać należy, iż sprawa została zainicjowana odwołaniem, które zarejestrowano zarządzeniem wstępnym z dnia 11 października 2022 r.

Akta przedmiotowej sprawy, zostały one przekazane Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu w dniu 16 stycznia 2024 r., na skutek apelacji Skarżącej od Wyroku Sądu Okręgowego w Opolu V U 1255722 z dnia 22 listopada 2023 r. Sprawa ta została wpisana pod sygnaturę III AUa 51/24 oraz skierowana do losowania sędziego referenta, które odbyło się w dniu 16 stycznia 2024 r. W dniu 8 lutego 2024 r. po sprawdzeniu wymogów formalnych apelacji, wydane zostało zarządzenie, na podstawie którego odpis apelacji został doręczony pełnomocnikowi organu rentowego. Zarządzenie to wykonano 9 lutego 2024 r. Obecnie sprawa oczekuje na jej wyznaczenie wg kolejności wpływu.

Odnosząc powyższe do zarzutów skarżącej dot. przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie, podkreślenia wymaga, że dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy, uwzględniając jej charakter, stopień faktycznej i prawnej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Ustalenie zaistnienia przewlekłości postępowania nie jest zależne jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącej, a jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami przewidującymi prowadzenie określonych procedur.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Postępowanie apelacyjne trwa ponad 24 miesiące (od 16 stycznia 2024 r. do chwili obecnej).

Uwypuklenia wymaga również, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy za zasadne uznał zalecenie Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego odpisu niniejszego postanowienia, mając na uwadze, że sprawa nie należy do szczególnie skomplikowanych

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez skarżącą stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się w październiku 2022 r. i trwa nadal, Sąd Najwyższy przyznał skarżącej sumę pieniężną w wysokości 2.500,00 zł za okres od 11 października 2022 r. do 20 stycznia 2026 r. Tym samym dalej idące żądanie skargi w tym zakresie, tj. ponad kwotę 2.500,00 zł, należało

oddalić jako pozbawione usprawiedliwionych podstaw (zob. art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość).

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

Paweł Księżak Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

[r.g.]